Valiokunnan mietintö VaVM 17/2026 vp─ HE 114/2026 vp

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta (HE 114/2026 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:
- neuvotteleva virkamies Krista Sinisalo, valtiovarainministeriö
- ylitarkastaja Petri Lindroos, Verohallinto

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:
- Suomen Yrittäjät ry

Verojaosto on saanut ilmoituksen, ei huomautettavaa:
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta annettua lakia.

Esityksen mukaan ammattimaisille maataloudenharjoittajille ja vesiviljelijöille maksettaisiin energiaveron lisäpalautusta vuoden 2025 polttoöljyn kulutusmäärän perusteella vuoden 2026 aikana noin 10 miljoonaa euroa ja vuoden 2026 polttoöljyn kulutusmäärän perusteella vuoden 2027 säännönmukaisen energiaveron palautuksen yhteydessä noin 10 miljoonaa euroa. Käytännössä lisäpalautusta maksettaisiin kevyestä polttoöljystä ja palautuksen määrä olisi neljä senttiä litralta.

Valmis
5.0

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2026 lisätalousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Vuoden 2026 kulutuksen perusteella vuonna 2027 maksettava lisäpalautus huomioitaisiin vuoden 2027 talousarvioesityksen valmistelussa.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Esityksen tarkoituksena on helpottaa Lähi-idän tilanteen vaikutusta polttoaineiden hintojen nousuun maataloudessa korottamalla energiaveron palautusta määräaikaisesti vuosien 2025 ja 2026 palautusten osalta yhteensä noin 20 miljoonalla eurolla. Käytännössä lisäpalautusta maksetaan kevyestä polttoöljystä ja palautuksen määrä on neljä senttiä litralta.

Esityksen mukaisesti lisäpalautuksessa tulee huomioida EU:n sääntely. Lisäpalautukseen sovellettava ryhmäpoikkeusasetus edellyttää, että energiaverodirektiivissä säädetty vähimmäisvero tulee suoritetuksi. Verotaso ei palautuksen jälkeen siten saa alittaa energiaverodirektiivin vähimmäisveroa, joka on maataloudelle kevyen polttoöljyn osalta 2,1 senttiä litralta. Sähkö ja T-luokan biopolttoöljy eivät kuuluisi lisäpalautuksen piiriin, koska niistä jo palautetaan energiaverodirektiivin sallima enimmäismäärä säännönmukaisena palautuksena.

Nyt ehdotetusta lisäpalautuksesta lähes 99 prosenttia koskee kevyttä polttoöljyä ja sitä korvaavia biopolttoöljyjä. Kevyttä polttoöljyä käytetään lämmityksessä sekä erityisesti traktoreissa, kuivureissa ja muissa maataloudessa käytettävissä työkoneissa. Loppuosa koskisi raskasta polttoöljyä. Raskasta polttoöljyä käytetään lähinnä kasvihuoneissa. Raskaalle polttoöljylle lisäpalautus on 4,49 senttiä kilogrammalta.

Esitys kasvattaa valtion budjetin menoja kertaluonteisesti noin 10 miljoonalla eurolla vuonna 2026 ja noin 10 miljoonalla eurolla vuonna 2027. Esityksen mukaan esitys kasvattaisi välillisesti tuloveroja kahdelta vuodelta yhteensä arviolta noin 7 miljoonaa euroa energiaveron lisäpalautuksen kasvattaessa maataloudenharjoittajien tulosta.

Hallituksen esityksestä ilmenevien seikkojen ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta myös viittaa viime vuosien budjettimietintöihinsä (kuten VaVM 29/2025 vp) ja toteaa, että maatalouden heikko kannattavuus on huolestuttanut valiokuntaa jo useita vuosia. Tilannetta heikentää Lähi-idän kriisin seurauksena muuttunut taloustilanne. Tuotantopanosten kustannusten nousu vaikuttaa akuutisti maanviljelijöiden tilanteeseen.

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Valiokunnan mietintö VaVM 17/2026 vp

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 114/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 15.6.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Markus Lohi kesk
jäsen Janne Heikkinen kok
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Mika Lintilä kesk
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Pia Viitanen sd
varajäsen Jessi Jokelainen vas
varajäsen Janne Jukkola kok
varajäsen Eeva Kalli kesk
varajäsen Mikko Lundén ps
varajäsen Juha Mäenpää ps
varajäsen Nasima Razmyar sd
varajäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tarja Järvinen

Valiokunnan mietintö VaVM 17/2026 vp
Vastalause

Vastalause /vas

Perustelut

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautusta korotetaan määräaikaisesti vuosien 2025 ja 2026 polttoöljyn kulutuksen perusteella. Käytännössä palautuksen määrä olisi kevyestä polttoöljystä neljä senttiä litralta. Esitys kasvattaisi valtion menoja noin 10 miljoonalla eurolla vuonna 2026 ja vastaavasti noin 10 miljoonalla eurolla vuonna 2027.

Maatalouden kannattavuuskriisi on todellinen ja vakava ongelma. Viljelijöiden toimeentulo, kotimainen ruoantuotanto ja huoltovarmuus edellyttävät politiikkaa, joka vahvistaa maatalouden pitkän aikavälin toimintaedellytyksiä. Tukea ei kuitenkaan pidä rakentaa tavalla, joka lisää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista tai heikentää kannusteita siirtyä kohti vähäpäästöisempiä ratkaisuja.

Esityksen ongelmana on, että tuki kohdistuu lähes kokonaan polttoöljyn käyttöön. Hallituksen esityksen mukaan lisäpalautuksesta lähes 99 prosenttia koskisi kevyttä polttoöljyä ja sitä korvaavia biopolttoöljyjä. Käytännössä kyse on siten ensisijaisesti fossiilisen energiankäytön tukemisesta tilanteessa, jossa maatalouden pitäisi päinvastoin saada tukea energiatehokkuuden parantamiseen, polttoöljyn käytön vähentämiseen ja uusiutuviin ratkaisuihin siirtymiseen.

Esitystä perustellaan määräaikaisena ja poikkeukselliseen tilanteeseen liittyvänä toimena. Tätä arviota heikentää kuitenkin se, että maatalouden energiaveron palautusta on korotettu poikkeusperusteilla jo useita kertoja. Hallituksen esityksen mukaan palautusta on aiemmin korotettu vuosilta 2017, 2018 ja 2021, viimeisimpänä Venäjän hyökkäyssodasta johtuvan energiakriisin takia. Tämän esityksen myötä veronpalautusta olisi kasvatettu vuosien 2017—2026 aikana jo viitenä vuotena polttoaineiden hintoihin ja maatalouden heikkoon satokauteen liittyvillä perusteilla.

Toistuvasti käytettynä tällainen tuki ei enää näyttäydy aidosti kertaluonteisena kriisitoimena. Se luo maatalouden toimijoille odotuksen siitä, että polttoaineiden hinnan noustessa energiaveron palautusta korotetaan myös tulevaisuudessa. Tämä voi vaikuttaa investointipäätöksiin ja vähentää kannusteita vähentää polttoöljyn kulutusta tai siirtyä pois fossiilisista polttoaineista. Myös hallituksen esityksessä tunnistetaan tämä riski.

Maatalouden tukemiseen on etsittävä keinoja, jotka vahvistavat alan kannattavuutta ja huoltovarmuutta ilman, että samalla ylläpidetään fossiiliriippuvuutta. Tukea tulisi kohdentaa esimerkiksi energiatehokkuuteen, kotimaiseen uusiutuvaan energiaan, sähköistymiseen, biokaasuun ja muihin ratkaisuihin, jotka vähentävät tilojen energiakustannuksia pysyvästi ja tukevat samalla ilmastotavoitteita.

Näistä syistä emme pidä esitystä tarkoituksenmukaisena. Maataloutta on perusteltua tukea, mutta fossiilisten polttoaineiden käyttöön sidottu lisäpalautus ei ole kestävä tapa vastata alan kannattavuuskriisiin.

Valiokunnan mietintö VaVM 17/2026 vp
Vastalause

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotus hylätään,

että hyväksytään yksi lausuma. ***(Vastalauseen lausumaehdotus)***

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää maatalouden tukemista kustannuskriisissä tavalla, joka kannustaa alan toimijoita irtautumaan fossiilienergian käytöstä.

Helsingissä 15.6.2026

Jessi Jokelainen vas